

W jaki sposób przedsiębiorstwo może się zaangażować w proces kształcenia uczniów w szkołach branżowych?

Szereg form współpracy, w ramach których pracodawcy czynnie włączyć się mogą w proces kształcenia uczniów w szkołach branżowych jest obecnie bardzo rozbudowany. Wiele z tych działań uzyskuje również wsparcie zewnętrzne, co jeszcze mocniej mobilizuje zarówno pracodawców jak i szkoły do wzmacniania roli partnerstwa w codziennym funkcjonowaniu. Stopień zaangażowania firmy we współpracę ze szkołą zależy w głównej mierze od potencjału, jakim przedsiębiorstwo dysponuje oraz od środków, jakie zamierza przeznaczyć. Mowa tu oczywiście nie tylko o środkach finansowych, ale również potencjale osobowym i materialnym firmy.

Sprzyjające działania w zakresie zmian w przepisach dot. szkół i centrów kształcenia zawodowego wprowadziły od 1 września 2019 r. obowiązkową współpracę szkoły z pracodawcą m.in. w zakresie uruchamiania nowych kierunków kształcenia (art. 68 ust. 7 pkt. 2 ustawy Prawo Oświatowe, zwanej dalej ustawą), a dla centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego obowiązek współpracy z pracodawcami (art. 93 ust. 4 ustawy).

Obowiązek nawiązania współpracy począwszy od roku 2019/2020 obejmować może m.in. następujące formy:

- klasy patronackie,
- przygotowywanie programów nauczania dla zawodu, uwzględniających dodatkowe kompetencje lub kwalifikacje wymagane przez pracodawcę,
- realizację kształcenia zawodowego, w tym szczególnie praktycznej nauki zawodu
- doposażenie warsztatów i pracowni szkolnych,
- organizację egzaminu zawodowego,
- doskonalenie nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz nauczycieli praktycznej nauki zawodu, w tym organizowanie szkoleń branżowych,
- realizację doradztwa zawodowego i promocję szkoły.

Podobne uwarunkowania prawne znajdują również odzwierciedlenie w art. 8 ust. 1. pkt. 6 ustawy z dnia 20 października 1994 o specjalnych strefach ekonomicznych, gdzie w zapisach dot. realizowanych przez strefy zadań, wskazywana jest współpraca ze szkołami ponadpodstawowymi w procesie kształcenia na potrzeby rynku pracy w strefie.

W wyniku prowadzonych rozmów oraz analiz działań firm z branży motoryzacyjnej współpracujących ze szkołami wskazać można, że w obecnym stanie największe zaangażowanie we współpracę wynika często ze zidentyfikowanych, zarówno w krajowych, jak i regionalnych strategiach rozwoju, priorytetów, mających przełożenie na wskaźniki i wymagania projektowe konieczne do pozyskania dodatkowych środków wspierających szkolnictwo zawodowe (np. podczas wnioskowania o środki finansowe Europejskiego Funduszu Społecznego). Mowa tu m.in. o realizacji płatnych staży dla uczniów i nauczycieli w przedsiębiorstwach, szkoleniach w ramach dodatkowych kwalifikacji (w tym kwalifikacji rynkowych) nieujętych w podstawach programowych kształcenia zawodowego, a istotnych dla realizacji potrzeb rynku pracy, czy też doposażeniu pracowni i warsztatów szkolnych. Pracodawcy równie chętnie angażują się w organizację innych działań tj. olimpiad i konkursów z wiedzy i umiejętności zawodowych, organizację wycieczek do zakładów pracy, czy też finansowanie stypendiów dla najlepszych uczniów.

Jednym z modelowych projektów realizowanych przez firmy reprezentujące branżę motoryzacyjną jest projekt Podkarpacka Akademia Motoryzacji – Innowacyjne Szkolnictwo Zawodowe (PAMISZ) realizowany przez Stowarzyszenie Wschodni Sojusz Motoryzacyjny. W składzie beneficjentów wraz z pięcioma firmami z WSM znalazły się cztery Zespoły Szkół i jedno Centrum Edukacji Zawodowej. Celem działań było zbliżenie i współpraca szkół/placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem gospodarczym. Projekt we wstępnej fazie realizował aspekt dostosowania zmodyfikowanych programów nauczania do realnych potrzeb pracodawców. Opracowane w ten sposób programy dla zawodów technik mechanik i technik mechatronik wymagały m.in. prac grup

roboczych, spotkań bilateralnych, wizyt studyjnych nauczycieli w zakładach oraz wizyt przedstawicieli zakładów pracy w szkołach. Dzięki temu, bazując na posiadanym potencjale określono odpowiednio zadania mające na celu efektywne kształcenie uczniów. W ramach dodatkowych działań odbyły się również staże nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz nauczycieli praktycznej nauki zawodu u pracodawców w liczbie 160 godzin dla każdego z nauczycieli oraz staże uczniów u pracodawców w liczbie 300 godzin na pojedynczego ucznia. Dodatkowo w zmodyfikowanych kierunkach nauczania doposażono szkoły w nowoczesną infrastrukturę techno-dydaktyczną.

Przedsiębiorstwa z branży motoryzacyjnej często włączają się w realizację kształcenia praktycznego wykorzystując własne środki finansowe, osobowe oraz materialne. Kolejnym przykładem dobrych praktyk na rzecz podniesienia jakości kształcenia zawodowego w branży może być realizowana od kilku lat Akademia NOVOL. Działania w projekcie finansowanym przez samo przedsiębiorstwo stanowią jeden z elementów misji edukacyjnej, o czym możemy przeczytać na stronie internetowej polskiego producenta lakierów (<http://akademia.novol.pl/>). W ramach współpracy ze szkołami prowadzone są m.in. turnieje i konkursy, wykłady i prezentacje, profesjonalne szkolenia dla kadry nauczycielskiej, wizyty w warsztatach partnerskich. Raz do roku na targach Moto-Show w Poznaniu realizowany jest Turniej Młodego Lakiernika, który przyciąga uczestników z całej Polski. Dodatkowymi działaniami zwiększającymi atrakcyjność kształcenia w zawodzie lakiernika są projekty renowacyjne - ratujące zabytki motoryzacyjne. Firma obejmuje również patronatem kierunki kształcenia w szkołach, a także angażuje się w promocję szkół podczas tzw. „Drzwi otwartych”.

Bezwzględnie stwierdzić należy, że najistotniejszą formą zaangażowania pracodawców w kształcenie praktyczne pozostaje nadal wsparcie w obszarze praktycznej nauki zawodu. Zarówno w realizacji kształcenia w szkołach branżowych I stopnia w ramach umów z młodocianymi pracownikami, jak i organizowania staży i praktyk dla uczniów technikum, a

także realizacji (co nadal stanowi rzadkość) zajęć praktycznych w zakładzie pracy. Obszarem, który nadal nie budzi dużego zainteresowania wśród pracodawców, jest udział w egzaminowaniu uczniów. To zadanie realizowane we współpracy z pracodawcami mogłoby zdecydowanie wpłynąć na poprawę efektywności kształcenia zawodowego w polskich szkołach. Od niedawna widoczne jest zwiększone zaangażowanie pracodawców w obszarze tworzenia i rekomendacji zadań egzaminacyjnych w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, co może wskazywać, że niebawem wzrośnie również skala współpracy pracodawców przy samym egzaminowaniu uczniów.

Autor: **Krzysztof Świerk**

Dyrektor Zespołu Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Kaczkach Średnich, członek Rady Sektorowej ds. Kompetencji Przemysłu Motoryzacyjnego z uwzględnieniem Elektromobilności, główny specjalista ds. współpracy z pracodawcami Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, ekspert Polskiej Izby Motoryzacji. Pełnił funkcję kierownika szkolenia praktycznego, a także eksperta krajowego Systemu Transferu i Akumulacji Osiągnięć w Kształceniu i Szkoleniu Zawodowym (ECVET). Ukończył Politechnikę Poznańską na kierunku Mechanika i Budowa Maszyn. W przeszłości związany z przemysłem, pracował dla Volkswagen A.G. Ekspert wdrożenia programu oraz partnerstw społecznych projektu „Partnerstwo na rzecz kształcenia zawodowego”. Inicjator i koordynator wielu krajowych i międzynarodowych działań oraz projektów rozwoju kwalifikacji zgodnie z potrzebami rynku pracy. Posiada bogate doświadczenie na płaszczyźnie współpracy szkoła – biznes. Autor działań w zakresie realizacji elastycznych ścieżek kształcenia oraz kompetencji kluczowych dla przemysłu.

